

Legenda o crmničkom granatu boje crnog vina

Na lokalitetu sela Brijege u Crmnici, nalazi se skriveno od vremena i ljudskih pogleda, malo nalazište kristala boje vina - minerala granata. Granati su veličine zrna bibera, imaju 16 ravni (faseta) sa satelitom, svaki je isti i pripada grupi spesarini.

Po predanju, još u Starom vijeku u vrijeme berbe grožđa, prvo istočeno mlado vino nosila je djevojka u vrču i prosipala ga u šumi u znak zahvalnosti boginje zemlje. Djevojku koja je nosila vrč čuvenog vina na glavi, zatekla je noć na putu ka odredištu. Ni mjesečina joj nije mogla osvijetliti put i djevojka je zalutala. Našavši se u nepoznatom predjelu, punom tamnih sjenki, djevojka se od straha sledila, vrč se razbio, a na mjestu prosutog vina utroba zemlje je iznjedrila granate boje crnog vina.

Dotadašnja tradicija je prekinuta a stvorena je nova, da se kao amajlija plodnosti dobrog roda grožđa, sakupljaju kristali granata i čuvaju u prvom natočenom vrču mladog vina.

Legenda o vilama, vilinim parama i vilinoj pećini

Legenda o vilama, vilinim parama i vilinoj pećini, vezana je za lokalitet Asprice, na padinama Sutormana, u kamenitoj, vodom i šumom bogatoj gori iznad Bara.

Vile su živjele posvuda po planinama, a njihovo pravo sjedište bila je jedna pećina, koja se po njima i zove Vilina pećina - vrlo nepristupačna, u stijeni ispod sutormanskog vrha Lonac (1004 m n/v). Po narodnom predanju nikada niko nije uspio ući u tu pećinu osim Iva Dragišića iz Limljana (u XIX. v.) Po njegovom kazivanju nasljednicima, kada se spustio u pećinu pomoću konopaca pričvršćenih za stabla, u prvom dijelu pećine nalazila se okrugla kamena klesana trpeza, kamene naćve i pribor za jelo, a u drugi dio pećine nije uspio niti smio ući jer su ga vile upozorile da to ne čini kako ne bi prokletstvo palo na cijelo selo.

Legenda kaže, a stanovništvo prepričava s koljena na koljeno da su lijepe i marljive vile rado

pomagale osakaćenim, usamljenim i svim nesrećnim ljudima, završavajući noću poslove koje oni nisu uspijevali ili umjeli obaviti. Vile su ljudima davale savjete, korile ih i tješile, nadgledale mnogobrojne sutormanske izvore i studence, svetile se i jasnim znacima upozoravale nepoštene i neiskrene, drugovale sa čobanima i čuvale stoku.

Pripovjeda se da je jedne prilike, jedna vila, pri povratku od čovjeka koji je živio sam, a ona mu pomagala u pripremanju hrane, bila viđena od strane nekih mladih seljana, zbog čega su vile, koje po narodnom vjerovanju ne smiju biti viđene ljudskim okom, danju i među narodom, odlučile da napuste taj kraj i svoju pećinu.

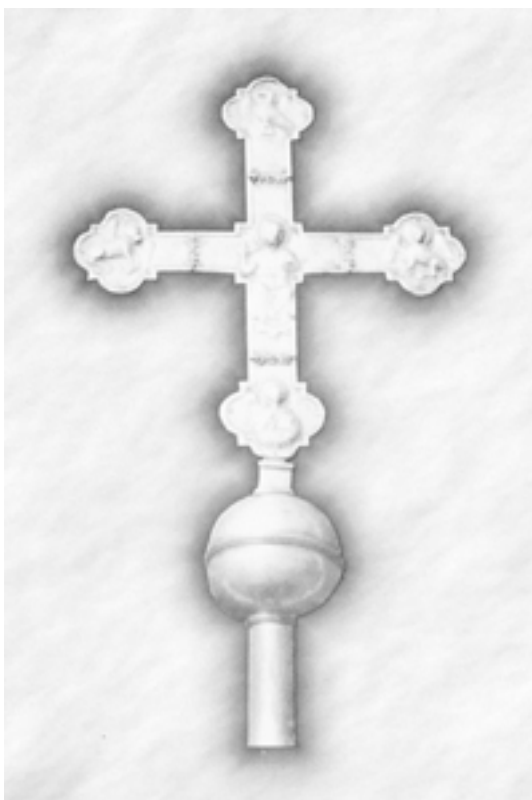
Viđena vila tada je rekla: "Tako nam 365 sutormanskih izvora mi više ovdje mjesta nemamo!" Odlazeći vile su za sobom ostavile i svoju planinu i svoju pećinu.

Ipak, nisu htjele da ih narod tog kraja pamti po zlu nego po dobrom. Odlazeći, za sobom su bacale viline pare, ostavivši u amanet da svakoga ko bude prolazio tim putem a pronađe makar jednu vilinu paru, prati sreća u životu.

Nije lako uočiti i pronaći viline pare, a ni do sreće lako stići.

Pored neobičnog i nezaboravnog doživljaja, izazova da se pronađe po neka vilina para, izleta u istoriju legendi, lokalitet na kojem se nalaze viline pare i vilina pećina je vrlo atraktivan, bogat brojnim vodotocima, bujicama i izvorima koji liječe, sa vazduhom čiju vrijednost obogaćuju očuvane bukove i hrastove šume na Sutormanu.

Legenda o Vladimiru i Kosari

Vladimirov krst čuva se u bratstvu Androvića kao najveća relikvija. Svake godine, na dan Sv. Trojice, krst se iznosi na vrh Rumije na mjesto gdje se, po predanju, nalazila crkva. U narodu postoji običaj da učesnici procesije ponesu sa sobom po jedan kamen, jer po predanju crkva će se sama obnoviti kada bude dovoljno kamenja. Učesnici procesije su pripadnici sve tri

vjeroispovjesti.

Nakon rušenja crkve Sv. Marije pronađen je krst, koji se danas nalazi u posjedu bratstva Andrović. Krst je visine 45 cm, širine 38 cm, debljine 2,5 cm, napravljen je od drveta, a spolja okovan pozlaćenim listovima. Mjesto gdje se on čuva znaju dva najstarija člana porodice. Krst je vezan za dukljanskog kneza Vladimira (980 - 1016. g.) čija se prestonica nalazila u Krajini (Ostrosu). U ratu sa makedonskim carem Samuilom 997. g, knez Vladimir je zarobljen i odveden u tamnicu u Prespi. U lijepog dukljanskog kneza zaljubila se ćerka cara Samuila, Teodora (Kosara), koji joj se učini "sladji od meda i sada" i kaza ocu da će skočiti u jezero ako je ne uda za Vladimira. Ubrzo su se vjenčali i živjeli u dvorcu, nedaleko od manastira Prečista krajinska na Skadarskom jezeru.

Nakon smrti, cara Samuila nasleđuje Vladislav, koji ubrzo poziva kneza Vladimira da ga posjeti u Prespu i kao znak da mu se ništa neće dogoditi, šalje mu zlatni krst. Znajući da je Vladislav prevrtljiv, knez Vladimir zatraži da mu pošalje drveni krst, jer "na njemu je Spasitelj razapet". Vladislav uputi tri monaha sa drvenim krstom, ali čim je Vladimir došao u Prespu, bio je ubijen na vratima crkve. U trenutku pogubljenja imao je drveni krst u rukama, sa kojim je i sahranjen u Prespi.

Vladimirova žena Kosara je njegovo tijelo pre-nijela u manastir "Prečista krajinska", zamo-našila se i poslije smrti po svojoj želji je sahranjena pokraj Kneza. Knez Vladimir je proglašen za sveca.

